

בהר בחוקותי(168)

ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם" (ויקרא כו, כא), ובפסוקים אחרים היא מתארת את תגובת ה' המשיב להם כמנהגם, כגון: "והלכתי אף אני עמכם בקרי והכיתי אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" (שם: כד). מהו אותו ה"קרי" המלווה את הקללות? רבינו בחיי מפרש פירוש המעורר פחד ואימה. לפי דעתו, משמעות המילה "קרי" היא "מקרה". אם בני ישראל ייחסו את המאורעות הקורים להם ליד המקרה ולא להשגחה, תהיה תגובת ה' בהתאם, עזיבת ישראל ליד המקרה. ולפי שעם ישראל איננו יצירה טבעית ככל העמים אלא נוצר אחרי שהעולם כבר נחלק בין כל האומות, אין לו קיום בלי השגחה פעילה. ברגע שה' יסיר חלילה את השגחתו לא תהיה תקומה לישראל. לעומתו, **הכתב והקבלה** אינו סובר שכפירה בהשגחה היא חטא חמור עד כדי כך שיסיר ה' את השגחתו, ומסביר ש"קרי" פירושו "דווקא". אם יחטאו ישראל בכוונה להכעיס את ה', לא משום חולשה אלא "דווקא", ינהג עימם הקב"ה באותה המטבע ויכוון את חיצו ואת מכותיו ישירות לעבר עם ישראל. פירושו של **הכתב והקבלה** מרגיע, כי ברוך ה' אין כיום מציאות שבה יהודים עושים עבירות מתוך מטרה מוצהרת להכעיס את ה'. אומנם ישנם אנשים שאינם מאמינים בהשגחת ה', אך יקשה עלינו למצוא אדם שמאמין בחי עולמים ודווקא מתוך כך מורד בו. ואולם, אין להתעלם מפירושו של רבנו בחיי. עלינו לראות את יד ה' המושכת בחוטי ההיסטוריה ולפרסם לעין כל את ניסיו ואת נפלאותיו, ובפרט בתקופתנו תקופת הגאולה.

חידושים על התורה

"וספרת לך שבע שבת שנים" (כה.ח)
 תימה למה אין אנו מונים אותם כשם שאנו מונים שבעה שבועות? ויש לומר משום דכתיב "לך", ולא היה הצווי כי אם לבית דין אבל בשבועות כתיב "וספרתם לכם", לכל ישראל.

נימוקי רי"ד

"כי גרים ותושבים אתם עמדי" (כה.כג)
 כביכול השכינה בגלות בד' מלכויות, וזהו "אתם עמדי" עי"ד

ממך החידא, פני דוד ונחל קדומים

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקך כי אני השם אלוקיכם" (כה.יז)
 ולא תונו איש את עמיתו. יש לרמוז במ"ש בפ"ד דבבא מציעא (דף ט"ז ע"א): אמר רב לעולם יהא אדם זהיר

כהר

שני פסוקים דנים בפרשה באיסור אונאה:

א- "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אָחיו" (ויקרא כה, יא) ב- "ולא תונו איש את עמיתו וְיִרְאֵת מֵאֶלֶּהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (שם פס' יז). חז"ל לימדונו שעל אף שבשני הפסוקים השתמשה התורה באותה המילה, מדובר בשני איסורים שונים: אונאת ממון ואונאת דברים. הפסוק הראשון עוסק בסוחרים המוכרים את סחורתם ("וכי תמכרו ממכר"), והאיסור "אל תונו" אוסר עליהם למכור סחורה במחיר העולה על ערכה האמיתי בשוק. למשל, אם שווי של חפץ מסוים בשוק הוא 100 שקלים, אין למכרו לתייר שאינו מתמצא במחירים, ב-140 שקל. האיסור בפסוק השני, "ולא תונו איש את עמיתו", אוסר על כל אדם לפגוע ברגשות זולתו, כגון להזכיר לגר את אבותיו ולבעל תשובה את מעשיו הקודמים, או לצער את הזולת. לפנינו אפוא שני איסורים חמורים ומהותיים, אך כל כך שונים זה מזה! מדוע בחרה התורה לתאר את שני האיסורים באותה המילה?

הרב שמשון רפאל הירש זצ"ל מסביר כי שורשם של שני החטאים אחד הוא: ניצול מעמדו העליון של אדם לפגיעה באדם אחר. המוכר את סחורתו לתייר במחיר מופקע מנצל את יתרונו על פני הקונה התמים שאינו יודע את ערכה האמיתי של הסחורה, והפוגע ברגשות הזולת מנצל את כוחו כדי להשפיל את חברו הנחות ממנו. ואם כן סיומו של הפסוק השני "וְיִרְאֵת מֵאֶלֶּהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" מתייחס לשני האיסורים כאחד. רק מי שמבין שיש בעל הבית לעולם ושאינן דבר הנעלם ממנו, יבין שמעמדו הארעי איננו מקנה לו כל זכות לנצל את חברו, לא בעסקים ולא ביחסים בין אנושיים.

חידושים על התורה**בחוקותי**

אם בחוקותי תלכו (כו.כג)

פרשת בחוקותי פותחת בכמה פסוקים המתארים את הברכה שיזכו לה ישראל אם ילכו בחוקות ה', אך מיד אחריהם מופיעה מסכת שלמה של תיאורים שקשה להכיל, רצף של קללות שיחולו על ישראל אם ימרדו בה' ולא יקיימו את מצוותיו. בתוך פרשיית הקללות חוזרת שבע פעמים מילה מיוחדת שאינה מופיעה בשום פרשה אחרת בתורה: המילה "קרי". בהבנת מילה זו מצוי המפתח להבנת הפרשה כולה. בחלק מהפסוקים משמשת המילה "קרי" לתיאור התנהגות עם ישראל, כמו בפסוק: "ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמוע לי

באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה וזהו "ולא תונו איש את" ס"ת "אשתו" *קרבן אבילחם, רבנו יצחק חי בוכבזה*

ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם" (ויקרא כו, יא).

פסוק זה תמוה מאוד. מדוע נדרשת התורה לציין "ולא תגעל נפשי אתכם"? וכי יעלה על הדעת שהקב"ה ירחיק את ישראל מעליו בשעה שהם מקיימים את רצונו? מה גם שבהמשך הפרק, המתאר את הפורענות שתבוא על ישראל אם ימאסו חלילה בחוקות ה', התורה מבטיחה: "ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' א-להיהם". אם כך מובטח כשישראל חוטאים, על אחת כמה וכמה כאשר הם עושים רצונו של מקום! כדי ליישב את התמיהה נתבונן על ההבדל בין הברכות, ונגלה כי היא שונה מכל הברכות האחרות המקיפות אותה. בעוד כל הברכות עוסקות בשפע גשמי, ברכה זו היא ברכה רוחנית: "ונתתי משכני בתוכם" זו הבטחה על בניין בית המקדש והשכנת השכינה בתוכו.

הקב"ה אינו מיפר את בריתו עמנו ואינו עוזב אותנו לעולם, אך מה רב ההבדל בין מציאות ה' עם העם בגלות לבין השכנת שכינתו בבית המקדש! כשבני ישראל גולים עקב עוונותיהם הקב"ה נמצא עימם, אך אין יחסי קרבה בין ה' לעמו. ואולם כשהשכינה שוכנת בישראל יש קרבה עצומה בינו לבין ה' יתב'. יחסי הגלות דומים לאב ובן המתגוררים במרחק רב זה מזה. אמנם הם משוחחים בטלפון מפעם לפעם, אך האב אינו מעורב בחיי היומיום של בנו, והבן פועל על פי הבנתו. לעומת זאת, מציאות השכינה בקרב ישראל בבית המקדש, כאב ובן העובדים בצוותא מדי יום ביומו. קשר כזה מוליד קרבה יתרה, אך קרבה שכזו טומנת בחובה גם סכנה, שכן כל מעשי הבן ופועליו גלויים וידועים לפני אביו, וכל סטייה קטנה של הבן עלולה להוביל להקפדה גדולה מצד האב.

על כן מבטיחה לנו התורה: "ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם"! אין לנו ממה לחשוש. השכינה תשכון בקרבנו, ואנו נזכה לחיות בהרמוניה שלמה ונפלאה עם המלך. שום דבר לא יעיב על הקשר בינינו ולו במעט, כי כל כך גדולה תהיה האהבה בין ה' לעמו ובין העם לא-להיו.

חידושים על התורה

הלכה:

בנים האוכלים עם אביהם על שלחן אחד, והאב אינו שומר תורה ומצוות ומחלל שבת בפרהסיא, יש אומרים שאין לצרף מחלל שבת בפרהסיא לזימון, בין של עשרה ובין של שלשה גם בזמן הזה. ויש חולקים ואומרים שבזמן הזה אפשר לצרפו לזימון של שלשה. והסומך על

דבריהם במקום מחלוקת יש לו על מה לסמוך, אך לכתחלה ראוי להשתמט מזה, וכגון שיתחיל לברך בתואנה ששכח לעשות זימון, וכדומה. ויעשה בחכמה שלא לפגוע באביו. אולם לכולי עלמא אין לצרף רפורמים לזימון.

ילקו"י כיבוד או"א פרק ד' ס"ז

פתגם:

איך יודעים אם יודעים, מנסים.

שמחלה

חקירה: שליח לקידושין

שניים שמעידים שהבעל עשאם שלוחים, נאמנים מדין עדות (ולא נחשבים בעלי דין), או מדין מיגו שהיו יכולים לומר בפנינו גירשה (חידושי ר' שמואל גיטין וקידושין עמוד יט') *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: יצר גאוה

הגאון רבי מאיר מרגליות, בעל "מאיר נתיבים" היה אומר: מצינו "כל הגדול מחברו, יצרו גדול הימנו" הוה אומר: כל הגדול מחברו: כל מי שמתנשא ומתגדל על חברו, אין זה מישהו שהוא באמת גדול מחברו, אלא משום שיצרו גדול הימנו, שיצר גאוותו גובר עליו... *ספר "חזר וחלק" חלק ב(דף קפה)*

מזל טוב ליום הולדת של אשתי מלכה בת מרים שת"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה.

